

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Szak/12/2020
Identifikačné číslo spisu: 7020200179
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7020200179.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): W. A., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť: Ruská federácia, naposledy bytom: Z., I. I., B. Q. X, zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanému: Prezídium Policajného zboru Úrad hraničnej a cudzineckej polície Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Bratislava, Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Dunajská Streda, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného vo veci zaistenia č. PPZ-HCP-BA8-5-009/2020-AV z 20. februára 2020, o kasačnej sťažnosti proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/9/2020-22 z 19. marca 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/9/2020-22 z 19. marca 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozhodnutím č. PPZ-HCP-BA8-5-009/2020-AV z 20. februára 2020 žalovaný podľa § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 404/2011 Z.z.“) rozhodol o zaistení žalobcu ako žiadateľa o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, ak je to potrebné z dôvodu ohrozenia bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku a dňom vydania rozhodnutia, t. j. 20. februára 2020 umiestnil ho v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov I. (ďalej len „ÚPZC I.“). Podľa § 88 ods. 4 zákona č. 404/2011 Z. z. žalovaný stanovil dĺžku doby zaistenia do 21. mája 2020.

2. Preskúmané rozhodnutie vychádzalo zo skutočnosti, že dňa 20. februára 2020 bol pred priestormi areálu ÚPZC I. žalobca kontrolovaný policajtmi Oddelenia PZ Dunajská Streda. Dôvodom na vykonanie kontroly bola skutočnosť, že oddelenie PZ Dunajská Streda v rámci služobnej činnosti získalo informáciu o tom, že žalobca predstavuje dôvodnú hrozbu pre bezpečnosť štátu podľa § 2 ods. 1 písm. 1 zákona č. 404/2011 Z.z.

3. Uvedené vyplýva z doloženého úradného záznamu o oboznámení sa s utajovanou písomnosťou so

stupňom utajenia „vyhradené“ spracovaného pod č. PPZ-HCP-BA8-1-32/2020, pôvodcom ktorej je Slovenská informačná služba. Predmetná skutočnosť bola dôvodom na zaistenie žiadateľa o azyl podľa § 88a ods. 1 písm. d/ zákona č. 404/2011 Z.z.

4. Lustráciou v informačných systémoch PZ bolo zistené, že žalobca na území Slovenskej republiky nemá udelený žiadny druh pobytu a že bol na žalobcu vyhotovený záznam v schengenskom informačnom systéme v zmysle čl. 26 Schengenského dohovoru č. identifikačného zápisu O. zo 4. septembra 2017. Záznam bol vyhotovený Rakúskou spolkovou republikou, dôvod: Odopretie vstupu alebo pobytu v schengenskom priestore občanom tretích krajín, opatrenie vo vnútrozemí: odovzdať osobu orgánom cudzineckej polície za účelom jej vyhostenia z územia schengenského priestoru.

5. Ďalšou lustráciou bolo zistené, že žalobca dňa 4. októbra 2019 požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky a o žiadosti nebolo do rozhodnutia žalovaného rozhodnuté.

6. S poukazom na informáciu poskytnutú Slovenskou informačnou službou žalovaný rozhodol o zaistení žalobcu v zmysle § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z.

7. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca na Krajskom súde v Košiciach správnu žalobu vo veci zaistenia, v ktorej namietal, že napadnuté rozhodnutie je nezákonné z dôvodov uvedených v § 191 ods. 1 písm. d/, e/ a g/ Správneho súdneho poriadku. Poukazoval na to, že z výroku napadnutého rozhodnutia vyplýva, že bol zaistený z dôvodu ohrozenia bezpečnosti alebo verejného poriadku, pričom vo výroku napadnutého rozhodnutia žalovaný len odcitoval znenie zákonného ustanovenia, ktoré však obsahuje alternatívne možnosti zaistenia. Uvedené podľa jeho názoru spôsobuje nezrozumiteľnosť výroku, čo zakladá dôvod na zrušenie rozhodnutia. Navrhol preto zrušiť rozhodnutie žalovaného a nariadiť bezodkladné prepustenie žalobcu zo zaistenia.

8. Krajský súd v Košiciach v konaní podľa § 221 a nasl. Správneho súdneho poriadku pri neformálnom posudzovaní žaloby dospel k záveru o potrebe zrušenia rozhodnutia a vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie podľa § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku z dôvodu, že námietku žalobcu ohľadne nezrozumiteľnosti výroku vyhodnotil za dôvodnú.

9. Podľa krajského súdu výrok napadnutého rozhodnutia je koncipovaný tak, že je doslovnou citáciou zákonnej možnosti zaistenia žiadateľa o azyl bez toho, aby konkretizoval, z akého dôvodu stanoveného alternatívnym spôsobom je žalobca zaistený. Odôvodnenie rozhodnutia vôbec nereflektuje tieto dva skutkové dôvody zaistenia, ktoré sú v § 2 ods. 1 písm. l/ a m/ zákona č. 404/2011 Z. z. presne definované. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva, že by správny orgán zvažoval tieto dôvody zaistenia, resp. ich nejako vyhodnocoval, pričom argumentácia s poukazom na charakter utajovaných skutočností so stupňom utajenia „vyhradené“ z informácie SIS pod č. I. je v tejto rovine neakceptovateľná.

10. To, či je žalobca zaistený z dôvodu ohrozenia bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku, resp. oboch dôvodov, musí podľa krajského súdu vyplývať z výroku rozhodnutia a tomu musí zodpovedať aj jeho odôvodnenie, pričom spolu musia korešpondovať a tejto eventualite musí byť venovaná náležitá pozornosť.

11. V preskúmanom rozhodnutí tieto podmienky neboli splnené, preto krajský súd podľa § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku napadnuté rozhodnutie zrušil, pričom ponechal žalobcu v zaistení, a to s poukazom na to, že otázku upresnenia výroku v nadväznosti na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia je potrebné považovať za odstrániteľnú vadu konania, po odstránení ktorej za situácie nasledujúceho konania a doplnenia dokazovania o možnosti uložiť opatrenia v zmysle § 89 ods. 3 zákona č. 404/2011 Z. z. možno uvažovať prípadne o opätovnej dôvodnosti zaistenia žalobcu.

12. Proti rozsudku krajského súdu vo všetkých výrokoch podal žalobca kasačnú sťažnosť, pretože podľa jeho názoru krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku), keď nedostatočné zistenie skutočného stavu veci a nedostatok

odôvodnenia rozhodnutia žalovaného považoval za odstrániteľné vady rozhodnutia žalovaného a neprikázal žalovanému bezodkladne prepustiť sťažovateľa zo zaistenia.

13. Podľa sťažovateľa rozhodnutie krajského súdu, ktorým nenariadil prepustenie sťažovateľa zo zaistenia je porušením čl. 9 ods. 3 piata veta Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2013/33/EÚ, z 26. júna 2013, z ktorého vyplýva, že dotknutý žiadateľ musí byť bezodkladne prepustený zo zaistenia, ak je podľa súdneho preskúmania jeho zaistenie nezákonné. Sťažovateľ preto navrhol kasačnému súdu zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že zruší rozhodnutie žalovaného a nariadi jeho bezodkladné prepustenie zo zaistenia.

14. V prípade, ak by kasačný súd dospel k záveru, že krajský súd správne aplikoval ustanovenie § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku v spojení s § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z., sťažovateľ namietal, že také ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré umožňuje zrušiť ako nezákonné rozhodnutie o zaistení žiadateľa o azyl a zároveň bezodkladne neprepustiť žiadateľa zo zadržania, je v rozpore s čl. 9 ods. 3 Smernice č. 2013/33/EÚ, a sťažovateľ týmto dáva podnet k tomu, aby kasačný súd postupoval podľa § 110 ods. 1 písm. c/ Správneho súdneho poriadku, konanie prerušil a podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom EÚ podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ týkajúceho sa súladnosti vnútroštátnej úpravy umožňujúcej neprepustiť žiadateľa o azyl bezodkladne zo zadržania, ak súd preskúmajúci rozhodnutie o zaistení dospeje k záveru, že rozhodnutie o zaistení žiadateľa o azyl je nezákonné.

15. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti sťažovateľa vyjadril tak, že sa plne pridržiava svojho vyjadrenia k žalobe z 9. marca 2020.

16. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku), predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 Správneho súdneho poriadku preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v skrátenej lehote včas (§ 443 ods. 2 písm. b/ Správneho súdneho poriadku) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, pričom rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 Správneho súdneho poriadku) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 10Szak/2/2020 z 18. mája 2020 kasačnú sťažnosť zamietol a účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal. Zároveň zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania.

18. Uvedený rozsudok najvyššieho súdu napadol sťažovateľ ústavnou sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky.

19. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. IV. ÚS 398/2020 z 10. novembra 2020 zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Szak/2/2020 z 18. mája 2020 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Ústavný súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Szak/2/2020 z 18. mája 2020 boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

22. Podľa § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z. policajt je oprávnený zaistiť žiadateľa o udelenie azylu, ak na dosiahnutie účelu zaistenia nie je možné využiť iné menej závažné prostriedky, ak je to potrebné z dôvodu ohrozovania bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku.

23. Žalovaný vo výroku svojho rozhodnutia citoval ustanovenie § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z., na základe ktorého je možné zaistiť žiadateľa o azyl alternatívne z dvoch dôvodov (ohrozovania bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku), avšak konkrétny dôvod, pre ktorý došlo k zaisteniu sťažovateľa, žalovaný vo výroku neuviedol. Takýto výrok rozhodnutia považoval krajský súd za neurčitý a nezrozumiteľný, rovnako tak vzhladol nedostatky aj v odôvodnení rozhodnutia žalovaného. Uvedené vady rozhodnutia žalovaného hodnotil krajský súd ako vady odstrániteľné v ďalšom konaní, a nie vady takej povahy, ktoré by odôvodňovali zrušenie rozhodnutia žalovaného a prepustenie sťažovateľa zo zaistenia. Preto rozsudkom, ktorý je predmetom tohto kasačného konania, krajský súd podľa § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku zrušil rozhodnutie žalovaného o zaistení sťažovateľa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Bezodkladné prepustenie sťažovateľa nenariadil.

24. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 398/2020 z 10. novembra 2020 uviedol, že „vady odôvodnenia rozhodnutia žalovaného, ktoré vymedzil krajský súd v rozsudku, nemožno podľa ústavného súdu považovať za formálne a za odstrániteľné. Výrazne sa dotýkajú dôležitého aspektu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, a to práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Vychádzajúc z rozsudku krajského súdu, nedostatok odôvodnenia rozhodnutia žalovaného spočíva v tom, že neobsahuje žiadne úvahy a skutkové vymedzenie dôvodov, pre ktoré je potrebné zaistiť sťažovateľa. Krajský súd výslovne konštatuje, že jednoduchý odkaz na správu SIS a tiež konštatovanie, že ide o utajované skutočnosti, nenaplnia požiadavku dostatočného vymedzenia skutkového stavu. Následne je zjavné, že v odôvodnení rozhodnutia žalovaného absentuje akákoľvek subsumpcia, t. j. podradenie zisteného skutkového stavu pod konkrétne právne ustanovenie. V aktuálne prerokovanej veci malo ísť o záver, že zistené a vymedzené skutkové okolnosti predstavujú ohrozenie bezpečnosti štátu alebo ohrozenie verejného poriadku, prípadne naplňajú obidva tieto zákonné dôvody, ktoré majú odôvodňovať zaistenie sťažovateľa. Z rozsudku krajského súdu je rovnako zjavné, že samotnému uplatneniu inštitútu zaistenia malo predchádzať skúmanie, či účel zaistenia možno naplniť aj miernejšími prostriedkami, pričom rozhodnutie žalovaného na takýto postup úplne rezignovalo.“

25. Ústavný súd Slovenskej republiky ďalej uviedol, že „nedostatky odôvodnenia rozhodnutia žalovaného sa netýkajú vedľajších, menej podstatných otázok. Krajským súdom vytknuté nedostatky odôvodnenia rozhodnutia žalovaného sa týkajú základného a najpodstatnejšieho jadra inštitútu zaistenia, t. j. či vôbec bol daný aspoň jeden z dvoch dôvodov uvedených v zákonom ustanovení, ktoré citoval žalovaný vo výroku svojho rozhodnutia. Najvyšší súd takto nereagoval na námietky sťažovateľa, ktoré sú vo vzťahu k uplatnenému inštitútu tými najpodstatnejšími a ktoré sa priamo a bezprostredne týkajú samotného jadra inštitútu zaistenia (existencia zákonných dôvodov).“

26. Ústavný súd konštatoval, že „žalovaný vo svojom rozhodnutí neuviedol ani podstatu dôvodov, ktoré opodstatňovali zaistenie sťažovateľa, postupoval teda svojvoľne. Krajský súd a ani najvyšší súd v rámci prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného jeho pochybenie nenapravili, sťažovateľovi nebola sprístupnená podstata dôvodov zaistenia, resp. základné informácie, ktoré by objasňovali uplatnenie tohto inštitútu, a nebola mu daná možnosť k dôvodom zaistenia sa vyjadriť, prípadne nebol prepustený zo zaistenia na slobodu. Súdny prieskum rozhodnutia žalovaného - pred krajským súdom a pred najvyšším súdom - nespĺňal ani v základnom a nevyhnutnom rozsahu prvok kontradiktórnosti a princíp rovnosti zbraní. Sťažovateľ nemal vytvorenú efektívnu možnosť brániť sa obmedzeniu svojej osobnej slobody uvedením nejakých argumentov, keďže nebol oboznámený ani s podstatou dôvodov zaistenia. Zaistenie sťažovateľa takto bolo ústavne neakceptovateľným zásahom do základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a do jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 dohovoru.“

27. V závere uvedeného nálezu Ústavný súd Slovenskej republiky poukázal na to, že „po zrušení rozhodnutia žalovaného o zaistení rozsudkom krajského súdu z 19. marca 2020 žalovaný opätovne rozhodol o zaistení sťažovateľa. Následne bolo právoplatne skončené azylové konanie a žalovaný začal konanie o administratívne vyhostenie sťažovateľa. Žalovaný rozhodol rozhodnutím z 13. augusta 2020 o administratívnom vyhostení sťažovateľa. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 31. augusta 2020. Sťažovateľ bol zaistený podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. na účely zabezpečenia administratívneho vyhostenia. Dňa 3. septembra 2020 bolo letecky zrealizované vyhostenie sťažovateľa z

územia Slovenskej republiky. Napriek uvedenému skutkovému stavu v čase rozhodovania ústavného súdu ústavný súd považoval za potrebné zrušiť napadnutý rozsudok najvyššieho súdu. Zrušenie napadnutého rozsudku nie je za danej skutkovej situácie akademickým rozhodnutím, keďže môže mať reálny vplyv na právne postavenie sťažovateľa. Úlohou najvyššieho súdu bude riadiť sa primerane právnym názorom ústavného súdu, zohľadniť aktuálny skutkový stav vo veci a zvoliť postup v zmysle ustanovení Správneho súdneho poriadku (napr. § 462 ods. 1 a 2 SSP).“

28. V súlade s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky a závermi z neho plynúcimi najvyšší súd opätovne preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a dospel k záveru, že tento je potrebné zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky v prejednávanej veci prevzal závery ústavného súdu za svoje a bez potreby ich na tomto mieste znovu opakovať, na ne v plnom rozsahu odkazuje.

30. Záverom najvyšší súd poukazuje na to, že krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že žalovaný nepostupoval vo veci zákonným spôsobom, náležite nezistil skutkový stav veci, v konaní nesprávne aplikoval ním označené ustanovenia právneho predpisu a rozhodnutie riadne neodôvodnil, pričom výrok rozhodnutia nie je preskúmateľný vzhľadom na jeho nezrozumiteľnosť. Svoje závery oprel o skutočnosť, že žalovaný nezvažoval zákonné alternatívy uvedené v § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z. a tieto dôvody zaistenia nijako nevyhodnocoval. Žalovanému tiež vyčítal, že základom jeho rozhodnutia bola písomnosť SIS, na ktorú však žalovaný len odkázal s tým, že obsahuje utajované skutočnosti. V preskúmanom rozhodnutí tiež absentovalo zvažovanie aplikácie miernejších prostriedkov.

31. Takto formulovaný záver krajského súdu (s ktorým sa najvyšší súd stotožňuje) však nemôže nájsť odraz v zákonomom dôvode pre zrušenie rozhodnutia žalovaného a vrátenie mu veci na ďalšie konanie, ktorý zvolil krajský súd, keď rozhodnutie žalovaného zrušil podľa ustanovenia § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku, v ktorom je zakotvené zrušenie rozhodnutia správneho orgánu postihnutého odstrániteľnými vadami a vrátenie veci správne orgánu na ďalšie konanie.

32. Rozhodnutie žalovaného nedáva odpoveď na základnú otázku týkajúcu sa dôvodov zaistenia sťažovateľa, t. j. ani odpoveď, či vôbec bol daný niektorý z dôvodov zaistenia vymedzený v § 88a ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z. Nedostatky takehoto charakteru nemožno považovať za formálne a odstrániteľné vady v zmysle § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku. Krajský súd preto postupoval nesprávne, keď ním zistené a konštatované vady rozhodnutia žalovaného považoval za vady odstrániteľné, ktoré možno odstrániť v ďalšom rozhodovaní žalovaného a ktoré neodôvodňujú prepustenie sťažovateľa zo zaistenia.

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu vec znovu prejednať a rozhodnúť o žalobe sťažovateľa v intenciách tohto rozsudku kasačného súdu v spojení so závermi vyslovenými v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 398/2020 z 10. novembra 2020.

34. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v súlade s § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku krajský súd v ďalšom konaní.

35. V tomto štádiu konania, keď najvyšší súd zrušuje rozsudok krajského súdu a vec mu vracia na ďalšie konanie, a najmä s ohľadom na dôvody zrušenia rozsudku krajského súdu, keď najvyšší súd nepovažuje vady rozhodnutia žalovaného za odstrániteľné v ďalšom konaní a neodôvodňuje prepustenie sťažovateľa zo zaistenia, nie je dôvod zaoberať sa podnetom sťažovateľa na prerušenie konania a podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EÚ, pretože v tomto konaní o kasačnej sťažnosti kasačný súd v podstate vyhovel kasačným námietkam sťažovateľa a dospel k záveru, že krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 230 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho

poriadku v prejednávanej veci.

36. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyseľne (§ 139 ods. 4 S.s.p.)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.